

С Т А Н О В И Щ Е

за трудовете на доц. д-р **Искра Василева Баева**, единственият кандидат за конкурса за академичната длъжност “ПРОФЕСОР” по нова и най-нова история (СЪВРЕМЕННА ИСТОРИЯ), шифър 05.03.04, обявен от СУ “Св. Климент Охридски” в ДВ, бр. 21 от 15 март 2011 г.

от доц. д-р **Дарина Григорова Григорова**, Катедра по Нова и съвременна история, Исторически факултет на СУ “Св. Климент Охридски”

Научната продукция на доц. Искра Баева за последните 15 години (1996–2011) е с изключително широк диапазон – обхваща всички жанрове на историческото писане: аналитични трудове (10 монографии на български, френски, немски и гръцки език, 3 самостоятелни, 7 в съавторство с Евгения Калинова и 1 с Илияна Марчева; 109 студии и статии на български, руски, английски, немски, испански и полски език), сборници с документи, въведени за първи път в научно обръщение (принос в областта на архивистиката), учебници по съвременна обща и съвременна българска история, популяризаторски текстове.

В центъра на научните интереси на Искра Баева е Източна Европа, изследвана многопластово, с богатата документална база на българските, американските и полските архиви. Научният стил на Искра Баева борави с разнообразни и оригинални подходи, които представляват основния ѝ принос в европейската и в българската историопис:

1. *Историософски подход.*

От гледна точка на обществената мисъл и историческата памет е изследвана историческата еволюция през ХХ век на понятието “Източна Европа” (като геополитическо, културно и историческо присъствие до началото на Новия световен ред и като “преходна зона” с нови географски очертания в днешни дни – “източна”, “централна” и “югоизточна” Европа).

От гледна точка на историята на идеите Източна Европа е анализирана като част от европейския национализъм: от една страна, съвременните му измерения, а от друга, еврейският въпрос като лакмус за национално поведение – особено в Полша и Русия.

От гледна точка на проектите на славянската идея в източноевропейското пространство са проследени различните ѝ вектори – руският, полският, чешкият и българският.

2. *Позитивистки подход.*

Източна Европа е представена чрез нейни ключови исторически прояви след Втората световна война (Унгария 1956-а, Чехословакия 1968-а, България 1989-а, СССР 1991-а) и чрез изследвания, посветени конкретно на отделни източноевропейски държави (България, Полша, Чехословакия, СССР/Руската федерация).

3. *Геополитически подход.*

От гледна точка на международните отношения Източна Европа е анализирана като сфера на влияние на СССР от втората половина на XX век до края на Студената война, и като част от Европейския съюз и прагматичен партньор на Руската федерация от 1991 г. до наши дни.

4. *Социалнополитически подход.*

От гледна точка на политическата митология Източна Европа е изследвана като гражданско съзнание преди, по време и след “историческите поврати”/“преходите”/“перестройката”, от една страна, и като медиен продукт (източноевропейските дисиденти срещу официалната пропаганда), от друга – на фона на “намаляващата държавност”.

Резултатът от научната работа на Искра Баева е задълбочената стратификация на историческите, геополитическите, културните и социалните пластове на Източна Европа в хронологическите граници на XX и XXI век. Тук е мястото да обърна внимание на две ценни качества на доц. Баева, допълващи академичния ѝ принос.

Първото качество е историческото перо на Искра Баева. Авторката владее силата на словото, съчетавайки хладнокръвния аналитичен поглед с есеистичната образност, което дава лекота на възприемането на текстовете ѝ както от професионалисти, така и от широка аудитория.

Второто качество е възрожденското поведение на доц. Баева като преподавател. Професорът не е само текстовете, които оставя след себе си. Вярно е, че “казаното отлита, а писаното остава”, но изключително важна част от професорското академично битие е работата със студенти и докторанти. Искра Баева се отличава с професионалния алтруизъм, с който дарява познанията си за историческия занаят и окрилява бъдещите историци, международници, културолози, политолози и др. питомци на Софийския университет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Високият професионализъм, европейското академично присъствие и преподавателското призвание на доц. ИСКРА БАЕВА ми дават основание да препоръчам на Факултетния съвет на Историческия факултет на СУ да я избере за ПРОФЕСОР по нова и най-нова история (СЪВРЕМЕННА ИСТОРИЯ).

София, 12 август 2011 г.

ЧЛЕН НА ЖУРИ:

(доц. д-р Дарина Григорова)